

ריחוק - רק מתוך אהבה!

על-פי 'לקוטי שיחות' חלק כז

שיחה נועזת לפרשת השבוע

שבטומאה זו מתנתק היהודי כביכול ממחנה הקדושה ומהשתייכותו לעם-ישראל.

זוהי איפוא הסיבה שזווקא בטומאה זו קבעה התורה שרק הכהן רשאי לפסוק על יהודי שהתנתק חלילה ממחנה הקדושה, שכן ידוע שהכהן הוא 'איש החסד'⁵ וכל מהותו היא "לברך את עמו ישראל באהבה" מידי יום בברכת-כהנים⁶.

משום כך סומכת התורה בפסיקת הדין למעשה רק על הכהן (כמובן מתוך התבססות על דברי החכם שאומר 'דעת תורה' על-כך), כי זווקא אדם כזה, איש החסד, שביכולתו לחוש בחומרת העונש, לא יחסוך כל מאמץ ויחקור וידרוש הרבה אצל החכם לגבי פסק הדין וישתדל לא לטמאו. אם בכל זאת, לאחר חקירה ובדיקה קפדנית, מחליט הכהן ופוסק 'טמא אתה' - אזי ברור שזהו דין אמיתי על-פי תורה⁷.

מכאן הוראה בעבודת ה' לכל אחד: כאשר רואים יהודי אשר אינו מתנהג כדבעי, ועד כדי כך שאין הוא ראוי לכאורה להיות עוד בתוך 'מחנה ישראל' - אומרת התורה - שאפילו חכם הבקי בכל מכמני התורה אין ביכולתו להוציאו אל מחוץ למחנה (על בסיס הבנתו בתורה). האדם היחיד שיכול לחרוץ את דינו ולנדותו הוא הכהן - 'איש החסד' - שבוערת אצלו יחס אהדה וחיבה לכל יהודי באשר הוא.

יתירה מזו: הנגע נוצר על-ידי אמירת הכהן 'טמא אתה', אך הנגע כשלעצמו אינו יוצר טומאה כלל!² יוצא איפוא, שמי שחסר אצלו באהבת ישראל והוא איננו 'איש החסד', ובכל זאת מרחיק ומוציא יהודי 'מחוץ למחנה' - הרי בכך אומר הוא דבר שקר בהוצאת שם-רע, ולפיכך הוא בעצמו נהיה מצורע⁸. ותקנתו שלו היא "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"; שכל עוד שהוא מסתכל על השני בעין לא טובה - עליו להיבדל מסביבתו ולא לפגוע בהם בהוצאת שם-רע.

כאשר נתנהג באהבת ישראל אמיתית, באופן של 'אהבת חיים' ללא כל סיבה חיצונית, או-אז תתבטל סיבת הגלות - 'שנאת חיים', ותיכף ומיד יבוא משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

⁵ ראה חומש דברים פרק ל"ג פסוק ח': "תומך ואורך לאיש חסידך" [ונקרא חסיד לפי "שהוא מושך כח ממתת החסד שהיא מדתו של כהן" - לשון רבנו בחיי].

⁶ ותנאי זה הכרחי, כמובא בשו"ע אדמו"ר הזקן שכאשר הברכה אינה באהבה - הרי זו סכנה עבור הכהן המברך.

⁷ ויחד עם זאת בטוחים אנו שהכהן ישתדל שוב שתהיה טהרת המצורע. (להעיר, שלפי כל הדעות "מצווה לטהרו" - תורת-כהנים).

⁸ כדברי חז"ל (ערכין דף ט"ו עמוד ב') על-הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע" - "זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע".

השבת אנו קוראים בתורה אודות דיני המצורע הנחלקים לדרגות ולחומרות שונות¹. כדי לקבוע את חומרת נגע הצרעת, על האדם הלוקה בצרעת לפנות לחכם הבקי בדיני נגעים על-מנת שיראה וייתן את חוות-דעתו בנוגע לטיב הנגע; ולאחר מכן על הכהן להכריז 'טמא אתה', ורק אז נטמא האדם. ולמעשה, הכרזה זו של הכהן הינה תנאי הכרחי ובלעדיה לא נטמא האדם.

קודם פסיקת הכהן ואמירתו 'טמא אתה', אין האדם נטמא כלל², על-אף שהחכם פסק כך. יתירה מזו: אף במקרה שהכהן אינו בקי בדינים אלו (כקטן וכדומה) ואמירתו 'טמא אתה' היא אך ורק על סמך דברי החכם - נטמא האדם משעת פסיקת הכהן ולא קודם לכן. עניין זה לא מצינו כדוגמתו בכל התורה כולה, והוא ייחודי להלכות נגעים.

נשאלת השאלה: מה נשתנה דין טומאת הצרעת משאר דיני התורה (ואף משאר טומאות), שרק בו דינו של המצורע נחרץ על-ידי כהן בלבד³?

[הדין שטהרתו של המצורע תלויה אך ורק בפסק הכהן מובן היטב, שכן, הכהונה אכן קשורה למצב של טהרה, ואף ההלכה אוסרת על כהן להיטמא; אך השאלה היא על יכולת פסיקתו הבלעדית של הכהן לטמא יהודי.]

בכלל צריך להבין: אם בכל מצב סומך הכהן (שאינו בקי) על חוות-דעתו של החכם, מדוע חשובה כל-כך אמירתו של הכהן 'טמא אתה'!?

מבאר הרבי:

בעונש של טומאת נגע צרעת ישנה חומרה מיוחדת על-פני שאר הטומאות, בכך שעל המצורע לשבת בבדידות אבסולוטית מחוץ לשלושת המחנות; ואף מחוץ למחנה של טמאים אחרים; כלשון הכתוב: "בדד ישב - מחוץ למחנה מושבו"⁴. המשמעות הרוחנית בכך היא,

¹ ראה רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט' הלכות א-ג.

² ובלשונו של רש"י (פרק י"ד פסוק ל"ו): "אין שם תורת טומאה" - כל עוד לא חרץ הכהן את דינו באמירת 'טמא אתה'.

³ אמנם זוהי גזירת הכתוב (כדברי רש"י פרק י"ג פסוק ב'), אך כבר כתב הרמב"ם (סוף הלכות תמורה) שגם במצוות המוגדרות כחוקים "ראוי להתבונן בהם, וכל מה שאתה יכול ליתן לו טעם - תן לו טעם".

⁴ בפשטות, עליו להיבדל אף ממצורעים אחרים - כך הוא לשיטת הראב"ד (וכן גם נראה מלשון רש"י על הפסוק "בדד ישב" - פרק י"ג פסוק מ"ו), [וכך משמע לכאורה מתוכן הפסוק "בדד ישב" - שעליו להיות בבדידות כדי שלא תהיה לו אפשרות להמשיך לדבר לשון-רע]. אך הגאון הרג"צובי (בצפנת-פענח על התורה) כתב שמכמה מקומות משמע שמצורעים יושבים בצוותא (לדוגמה: המסופר בהפטרת פרשתנו אודות גיחזי ובניו - "ארבעה מצורעים"). וראה בכל זה לקוטי-שיחות חלק כ"ב הערה 49.